

טעימה מ'שבת לנשמ"ה' תשע"ב:

דברים לפני ההבדלה - שבת לנשמ"ה תשע"ב ללי אלכסנדר

הנה אט אט נגללת יריעת השבת אשר פרסה עלינו את כפיה
עוד כולה נוכחת בתוך מעגל האור שאנו בוראות
אך מחוצה לו הולכים ונגללים שוליה.
כמו ספר תורה שנקראה פרשתו.
כמו שמלת כלה שחלפה חופתה.
יריעת השבת הנגללת
רוח אלוהים היא המרחפת
ובהיגללה, חושך על פני תהום.
רוצה אני לשיר איתכן בקול של חזן:
"בורא יום ולילה
גולל אור מפני חושך וחושך מפני אור
ומעביר יום ומביא לילה ומבדיל בין יום ובין לילה
ה' צבאות שמו".

פתחנו את השבת בשירה של שימבורסקה היושבת מתחת לעץ על גדת הנהר ואינה בטוחה
שהדבר החשוב יותר מהלא-חשוב. אבל יודעת שגם לרגע חולף עבר מפואר. שירתה קוראת
לשוויון ערך בין התופעות והחוויות, גדולות כקטנות; שוויון ערך, אך חלילה לא שוויון נפש.
והשבת - האם שייכת היא לכאן או לכאן? האם היא אירוע קוסמי מלא הוד וקדושה, או יום של
מנוחה ושלווה ופנאי, המפנים את לבנו להרהור התבוננות ותפילה.
יתכן שהשבת היא חיבור של הקצוות. השבת מופרדת אך אינה מפרידה. אנו מקבלים אותה
בשמור וזכור בדיבור אחד. חווית השמירה והזיכרון הופכת לאחת.
והינה עוד מעט תגיע השבת אל סופה, ואם קיבלנוה בדיבור אחד, אנחנו נפרדות ממנה בהבדלה.

מדוע כך?

מדוע חשוב כל כך לברך את האל המפריד, המבדיל. "ויבדל אלוהים בין האור ובין החושך ויקרא
אלוהים לאור יום ולחושך קרא לילה" - ההבדלה וקריאת השם יוצרת זהות, יוצרת מהות. הזהות
והמהות יוצרות עומק, נותנות משמעות לדברים, אך מביאות לעולם גם את זיהוי ה"אחר" הנבדל
ממני. המבדיל בין ישראל לעמים - הברכה היא או קללה?
האם נדע לזהות מהויות בלי לנצל זאת לרעה? האם טוב לחפש תמיד מהויות נפרדות? לעמים,
לאנשים, למעמדות, לגברים ולנשים? האם אנו כנשים רוצות למצוא בנו מהות נפרדת? האם
המהות הזו מהותנית או תוצר של תרבות והבניה חברתית? האם היא משרתת את מעמדנו ואת
קולנו בעולם?
הרבה שאלות לטכס קצר ופשוט החוזר בכול מוצאי שבת - הבדלה.

וכך אומר הרב קוק:

"הניגודים הנמצאים בהדעות, וכל אותה האפסיות שלפעמים נראה מחוג אחד על חברו, והניגודים
הללו מתגדלים ביותר כל מה שהדעות תופסות מקום יותר גדול ברוח האדם, למסתכל פנימי
מתראים הם בתואר ריחוקים מקומיים של שתילים, שהם משמשים לטובת רענונותם ושביעת
יניקתם, כדי שכל אחד ואחד יתפתח במילואו, ותהיה הסגולה המיוחדת של כל אחד מחוטבה בכל
פרטיה, מה שהקירוב היה מטשטש ומקלקל הכל והאחדות המתואמה באה רק מתוך זה הריחוק,
שרי בפירודא וסיים בחיבורא".

בתפילת מעריב שלפני צאת השבת אנו אומרים: "אתה חוננתנו למדע תורתך, ותלמדנו לעשות
חוקי רצונך. ותבדל ה' אלוקינו בין קודש לחול, בין אור לחושך, בין ישראל לעמים, בין יום השביעי
לששת ימי המעשה".

ההבדלה מחוברת לדעת, החיבור אולי שייך לתבונה ולאהבה.
והתפילה ממשיכה -

"אבינו מלכנו החל עלינו את הימים הבאים לקראתנו לשלום, חשוכים מכל חטא, ומנוקים מכל
עוון, ומדובקים ביראתך"
ואני מבקשת להוסיף: מדובקים באהבתך.